

Nem sokkal rózsásabb a helyzet a kollektív, diákönkormányzati jogok terén sem, olvashatjuk tovább. A diákérdekek érvényesüléséhez szükséges eszközökkel rendelkező diákönkormányzat működése ugyanis igen szigorú korlátozás szabályozza a diákönkormányzatot: az iskolai tanulók több, mint 50%-ának kell megválasztania ahhoz, hogy az az egyetértési, döntési jogok jelentős részét gyakorolhassa. Ehhez egyfelől hiányzik az a feltételrendszer, amely garantálja egyfelől a diákönkormányzat megszervezésének lehetőségét, másfelől az 50%-os szabállyal való visszaélés elkerülését. Akkor válik igazán furcsává a magas legitimitási küszöb, amikor az üzemi tanácsokkal hasonlítjuk össze a diákönkormányzatokat, hiszen míg az üzemi tanácsok esetében 50%-os részvétellel és többségi szavazattal lehet eredményes választást lebonyolítani, addig a diákönkormányzatok választásához az összes tanuló (tehát nem a szavazáson megjelentek, hanem a szavazásra jogosultak) több, mint 50%-ának támogatása szükséges. Ugyanakkor a választás eredménytelensége esetén nincsenek az üzemi tanácsok esetében ismert „kisegítő megoldások”, ilyenkor a diákönkormányzat nem jogosult az egyetértési jogok gyakorlására.

Mindezekon kívül a kötet számtalan további, érdekes szempontot vet föl a gyerekek jogi helyzetének vizsgálatához, a jogérvényesítési eljárások, a jogorvoslati lehetőségek, a diákpanaszjogi eljárások, valamint az érdekvédelem tekintetében, és a sort bizvást folytathatnánk még. Ehelyett inkább elolvasásra ajánlom a kötetet, és nem csak azok számára, akik konkrét tevékenységük során gyerekjogi problémákkal is kapcsolatba kerülnek, hanem azoknak is, akiket egyszerűen érdekel a gyerekek jogainak helyzete, és szívesen olvasnak „okos, szép” gondolatokat. Különösen akkor, ha túl sokszor hallottak már az olyan mondatokat, mint például „a diáknak csak akkor van joga, ha kötelességeit már teljesítette...”

Dr. Bíró Endre: A gyerekek jogairól. A szerző kiadása. Budapest, 1993. 90 p.

KOLTAI PÉTER

Gyermekszervezetek együttműködése

*Észrevehetően erősödött a társadalom érdeklődése a gyermekszervezetek iránt. Ennek oka egyrészt az, hogy a gyerekek és a szülők – egyre romló szociális körülményeik közepette – leginkább a gyermekszervezetektől kaptak segítséget a gyerekek nyaralási, táborozási gondjainak megoldásához, érdekes, szórakoztató és egyben nevelő értékű szünidei programok szervezéséhez. 1994 nyarán több olyan jelentős rendezvényre került sor – a Gyermekbarátok Mozgalmának jubileumi közgyűlésére, a Magyar Úttörők Szövetségének a rendszerváltás óta először megrendezett országos táborára Csillebércen hétszáz résztvevővel, a cserkészcsapatok nyári táborai, például a Kinizsi-emléktábor Nagyvázsonyban, a Fiatall Sasok külföldi táboraira, vagy a jelentősebb gyermekszervezetek bekapcsolódására a fővárosi Szüni-Dödő program lebonyolítására – melyek felhívták a figyelmet a gyermekszervezetekre.**

A rendszerváltás után az addigi egyedüli, uniformizált gyermekszervezet helyén demokratikus szervezetek sokszínű palettája alakult ki. A változásnak is sajátos vonása, hogy a világnézeti különbségek, a vezetők különböző politikai szimpátiái ellenére sem uralkodtak el a gyermekszervezetek körében az a pártpolitikai érdekektől fűtött viszály-

*A szerző az Országos Közoktatáspolitikai Tanács diák-oldalának elnöke.

dások, amelyek oly sajnálatosan jellegezték az elmúlt négy évben a közéletet, ezen belül az ifjúság idősebb korcsoportjait összefogó szervezetek kapcsolatát is. A gyermekszervezetek többségének vezetői elsősorban a gyermekkorosztály közös érdekeit hangoztatták a közéleti fórumokon, így jónéhány fontos konferencián, például az 1993 augusztusában megtartott VI. Nevelésügyi Kongresszuson, ahol valamennyien hangsúlyozták, hogy a legfontosabb nevelési céljaik lényegében egybeesnek. Éppen ezért különböző utakon bár, a gyermekélet más-más szektorára összpontosítva, de egy cél irányába kívánnak haladni: becsületes, egészséges, életrevaló, öntevékeny *jó állampolgárokat* kívánnak nevelni, akik már tizenéves korukban, a gyermekközösségek körében elsajátítják a közösségek *demokratikus vezetésének* gyakorlatát, az érdekegyeztetést, a közös érdekek elsőbbségének elismerését. E célok szolgálatában sok esetben jött létre többségi kezdeményezésre jó együttműködés a konkrét problémák megoldásában, közös akciók lebonyolításában a gyermekbarátok, cserkészek, úttörők, Pro Patriások, Fiatal Sasok, vagy 4H-sok alapközösségei, helyi vezetőségei között: közös vízitúravezető-képző táborok, gyermek-kulturális fesztiválok, szünidei akciók stb. szerveződtek így. A gyermekszervezeteknek semmi mással nem pótolható funkciója a társadalmi – ha úgy tetszik, a politikai – szocializáció kereteinek, „gyakorlóterepének” biztosítása, e folyamat demokratikus, korszerű nevelési eszközökkel való irányítása.

A gyermekszervezetek vezetői különböző világnézetűek lehetnek, különböző politikai nézeteket vallhatnak, különböző pártoknak kötelezhetik el magukat, de mint gyermekszervezeti vezetők a gyermekszervezeteken belül csak osztársadalmi érdekeket képviselhetnek. Célunk, hogy a gyermekszervezetekben a gyerekeket és serdülőket megismertessük a társadalmi összefüggésekkel, a társadalom politikai szerkezetével és erőivel, hogy képessé tegyük őket arra, hogy saját kis közösségük ügyeit át tudják tekinteni, és társaikkal együtt közös döntéseket tudjanak hozni demokratikus úton. Ilyen ismeretek és készségek birtokában azután az ifjúkorba lépve is könnyebben tudnak majd tájékozódni a politika világában, és önállóan, felelősségteljesen tudják kialakítani saját politikai álláspontjukat, s ha szükségesnek látják, megfelelő tájékozottsággal tudnak csatlakozni egyik vagy másik politikai szervezethez.

Ezen alapelvek jegyében végezték tevékenységüket már az elmúlt évben is a Magyar Gyermek- és Ifjúsági Tanács (MAGYIT) gyermekszervezetei. 1994 őszén az ifjúsági érdekképviselő előkészítésének gyermekszervezeti szekcióülésén más, a MAGYIT-on kívüli gyermekszervezetek, így a Magyar Cserkészszövetség képviselői is egyetértettek velük. Az 1994-es választások után kialakult új politikai helyzetnek megfelelő országos érdekképviselői rendszer kialakítására nyolc – többségében politikai – ifjúsági szervezet tanácskozást hívott össze, amelyen feltehetően ki-ki a maga vezető szerepét és érdekeit igyekszik majd érvényesíteni. Az is feltételezhető, hogy a kormányzó pártok – és a többi parlamenti párt is – a hozzájuk közel álló politikai ifjúsági szervezeteket kiemelt támogatásban részesítik, hiszen rövid távon elsősorban ezektől az ifjúsági szervezetektől várhatják az új szavazókat és aktivistákat. Ami viszont könnyen oda vezethet, hogy a gyermekszervezetek – pl. a központi támogatások elosztásánál – többszörös taglétszámuk ellenére is háttérbe szorulhatnak. Ezzel kapcsolatban évtizedes tapasztalataink vannak, de nem volt másként a legutóbbi négy esztendőben sem.

A tanácskozást előkészítő gyermekszervezeti szekcióülésen az a vélemény alakult ki, hogy elképzelhető egy külön gyermekszervezeti és egy külön ifjúsági, de egy közös gyermek- és ifjúsági szervezeti érdekképviselő is. Ez utóbbinak azonban csak akkor van értelme, ha a gyermekszervezetek és a gyermek-korcsoportok érdekei megfelelő súllyal érvényesülnek benne.

LAURENSZKY ERNŐ